

at meget Fæstegods er endnu usolgt, fordi Fæsternes vente paa, at der enten skal komme en Tvangskøb, eller et andet Remedium, der kan tjene dem bedre i denne Sag, end naar de henvende sig til Eieren, for at søge mindelig Overeenskomst. Jeg er fuldkommen overbevist om, at, naar Uttraaen er tilstede hos Fæsterne til at købe, saa ville Fæsterne aldrig mangle en Mellemmand. Det er saa bekendt i Landbos forholdene, at Enhver, der har Noget at gøre med og søger Noget hos en Mand, der ikke accurat staaer i de samme Livsforhold som han, vælger altid en Mellemmand, og der vil altid være Nogen, der vil komme til at staae imellem Eieren og Fæsterne. I mangfoldige Tilfælde vil dermed Sagen være saaledes indledet, at den vil komme meget hurtigt til Ende. Jeg benægter ikke, at der kan være Eiere af Fæstegaarde, der ikke ville sælge; men det er en anden Side af Sagen; og i saa Fald ville disse Commissioner heller ikke faae nogen Indvirkning, idetmindste ikke nogen gavnlig Indvirkning. Efterat have givet Møde paa et saadant Sted, vil Stemningen imellem Fæster og Eier blive meget forværret. Det var blot dette, hvortil jeg vilde tillade mig at henpege.

Rosenkrantz: Naar det er et almindeligt Dnsse, at visse Forhold skulle udvikle sig tidssvarende, saa troer jeg ogsaa, at disse Forhold kun bør udvikle sig under den Tid og under den Mand, i hvilken disse Forordninger gjøre sig gjældende; Udviklingen maa slutte sig tæt dertil. Her i dette Tilfælde, hvor der er Spørgsmaal om Fæsteforholdets friere Udvikling, maa den efter min Anskuelse først og fremmest slutte sig til Friheden. Denne Frihed kan jeg kun finde, naar Staten saa lidet som muligt blander sig i denne Udvikling; jeg kan kun finde den, naar Staten saameget som muligt afholder sig fra at gribe ind dert; den maa overlade det til de Paagjældende at ordne disse Forhold efter deres Larm og efter de forskjellige Omstændigheder, der især paa den Tid maatte gjøre sig gjældende. Jeg skulde meget fraraade, at man, som bemærket, griber paa disse Forhold enten med Glacéhandsker eller anvender et sic jubeo. Er der nogen Sandhed i den Anskuelse, som jeg hidtil har søgt at gjøre gjældende, at Arvefæste er en uanstelig Overgang,

da troer jeg ogsaa, naar Staten afholder sig fra denne, som mig synes, utidige Indblanding, at da denne Vel rettest og nærmest vil ligge aaben og ogsaa vil vælges, og, vælges den, skal den ogsaa være aldeles fri, fri for Alle og fri for Hindringer.

Friis: Da jeg før havde Ordet, glemte jeg at tilføie en Bemærkning om den Banstuelighed, der efter en Forhandling vilde møde enhver Commission, der skulde træde op som mæglende, og det er den, hvorvidt det er rimeligt, at den selv kan komme til fuldstændig Erkjendelse om, hvad der er den rette Priis, den kan raade Fæsterne til at give for deres Eiendomme. Jeg har ofte selv været i det Tilfælde, at Fæsterne i al Fortrolighed have talt med mig om, hvad de skulde stride til, om de skulde købe deres Fæstegaard til Eiendom, eller om de skulde lade det være, og jeg har aldrig kunnet komme til en saa fuldkommen Overbeviisning, at jeg har kunnet tilraade Fæsterne: Det og det skulle I gjøre! Jeg har kun kunnet sige til dem: Det og det vil jeg have for min Eiendom. Men, hvorvidt de i Tidens Løb vilde komme i en bedre Stilling, ved nu at købe deres Fæstegaarde til Eiendom, end ved at blive siddende ved deres Fæstegaarde og see Tiden an, i saa Henseende har min Forstand ikke kunnet række videre, end at jeg blot har kunnet bemærke: Efter de øieblikkelige Conjunctioner er det og det tilraadeligt, men jeg vil intet Ansvar have; Enhver, der vil købe, maae selv komme til Erkjendelse om, hvorvidt det er det Rette eller ikke.

B. Christensen: Jeg vil, forinden vi gaar over til Afstemning, tillade mig en Bemærkning med Hensyn til Maaden, hvorpaa Afstemningen foregaaer, en Bemærkning, som jeg haaber, at de ærede Medlemmer her i Thinget ville finde retfærdiggjort ved Afstemningslisterens Form. Jeg vil nemlig bemærke, at jeg, skjøndt jeg vil holde paa og sørge for at fremkalde et bestemt og formeligt Botum over Tvangsprincipet i Loven, dog finder mig foranlediget til foreløbigt at stemme Ja for det stillede Endringsforslag, fordi jeg ellers vilde komme i en efter min Formening eller min Opsfattelse urigtig og skæv Stilling, idet jeg vilde hjælpe Sagens Modstandere, hjælpe dem,